

Arbetsplan för studie- och yrkesvägledning läsåret 2015-2016

Vad är studie- och yrkesvägledning?

Studie- och yrkesvägledning är en processinriktad verksamhet vars syfte är att underlätta för skolans elever att fatta väl underbyggda beslut om fortsatta studier och framtida yrkes – och karriärvägar. Studie- och yrkesvägledning (SYV) kan både ses som en roll och en funktion. Ett annat sätt att beskriva studie- och yrkesvägledning är att tala om vägledning i vid och snäv bemärkelse.

Vägledning i vid bemärkelse – SYV som funktion

Vägledning i vid bemärkelse är ett ansvar för hela skolans personal. Den vida bemärkelsen av begreppet inkluderar hela den verksamhet som syftar till att förbereda eleverna för studie- och yrkesval och ett kommande yrkesliv. Den vida vägledningen inkluderar undervisning, kontakter med arbetslivet, informationstillfällen, elevernas utvecklingssamtal med lärare, besök på gymnasie-mässor mm. (Skolinspektionen 2013:59). Den snäva vägledningen består av den personliga vägledningen som ges i form av samtal, individuellt eller i grupp av studie- och yrkesvägledare.

Uppföljning och utvärdering av målen sker årligen och ingår i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Bakgrund

Att göra val inför framtiden är en ständigt pågående process. Elevers studie- och yrkesval har stor betydelse för hur livet kommer att utvecklas. Studie- och yrkesvägledning är en rättighet för eleven. Skolan har ett viktigt och omfattande uppdrag att stödja eleverna i att göra väl underbyggda val (skolverket, 2014). Skolinspektionens kvalitetsgranskning av studie- och yrkesvägledning i grundskolan visar på stora brister och menar att vägledning i vid bemärkelse måste börja redan på lågstadiet för att ge resultat (Skolinspektionen, 2013). Avhopp i gymnasiet på grund av felval ger samhället stora kostnader, men även en ekonomisk förlust för den enskilda individen. Det är därför en angelägenhet för all personal i grundskolan och grundskärskolan att elever redan i tidig ålder blir medvetna om sig själva, sina styrkor och sina intressen, och får hjälp med att bygga upp valkompetens. Alla som arbetar på skolan kan på olika sätt bidra med att ge eleverna kunskaper, stöd och erfarenheter för kommande studier och yrkesval.

Övergång och samverkan

Samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv ska skolan också sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskolan samt med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Samarbetet ska utgå från de nationella mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet.

Riktlinjer

Läraren ska:

- utveckla samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem,
- utbyta kunskaper och erfarenheter med personalen i förskolan och i berörda skolformer, och
- i samarbetet särskilt uppmärksamma elever i behov av särskilt stöd.

Skolan och omvärlden

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Mål

Skolans mål är att varje elev:

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska:

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och
- bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund

Läraren ska

- bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och
- medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska

- informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och
- vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning

FÖRSKOLEKLASS

Mål att uppnå: Att kunna presentera sig själv

Syfte: Skolans uppgift är att låta varje elev finna sina unika egenart (LGR11)

Förslag på aktiviteter: Självporträtt – vem är jag? Rollekar.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Genom olika övningar och aktiviteter kan lärare och SYV ge eleven underlag till en bättre självkänedom

Ansvarig: Undervisande lärare Hemmestaskolan

FRITIDSHEM

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor. Att varje elev har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings och kulturliv.

Syfte: Genom information, vägledning och lek kan fritids arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till. Att eleverna genom sin inblick i närsamhället utvecklar sin förståelse för hur samhället fungerar.

Förslag på aktiviteter: Till exempel rollekar, leklådor och lekgrupper.

Vi vägleder barn och föräldrar för att hjälpa dem att hitta en förening vars verksamhet passar dem, exempelvis Kulturskolan.

Ansvarig: Ansvariga pedagoger på fritidshem. Hemmestaskolan

GRUNDSKOLA ÅK 1-3

Mål att uppnå: Att känna till olika yrken och utveckla förståelse för olika människors levnadsvillkor.

Syfte: Centrala samhällsfunktioner, sjukvård, räddningstjänst och skola + Yrken och verksamheter i närområdet. Central innehåll samhällskunskap (Lgr 11 sid. 200)

Förslag på aktiviteter:

Vilka olika yrken finns på skolan?

Samhällslektionsmaterial för låg och mellanstadiet.

Vilka olika yrken finns i närområdet?

Diskutera olika yrken utifrån genus- etnicitet och klass.

Intervjua släkt och vänner om ett yrke.

Studiebesök bondgård, affär mm.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Genom information, undervisning och vägledning kan skolan arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få möjlighet att upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.

ANSVARIG: Undervisande lärare i samhällskunskap. Studie- och yrkesvägledare som konsultativ resurs.

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 4-6

Mål att uppnå: Att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden.

Syfte: Att förstå språkvalets konsekvenser för framtida studier och arbetsliv. Centralt ämnesinnehåll i Svenska och SVA åk. 4-6. Att kunna argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser (LGR 11 s. 242). Centralt ämnesinnehåll i Samhällskunskap åk 4-6. Familjen och olika samlevnadsformer, sexualitet, könsroller och jämställdhet (Lgr 11 s. 201)

Förslag på aktiviteter:

Att kunna beskriva sitt eget drömyrke (svenska).

Att kunna identifiera sina egna styrkor och svagheter (svenska).

Kunna jämföra yrken förr och nu (historia).

Ämnesövergripande projekt med framtidsperspektiv ex. hur kommer vårt samhälle se ut 2030?

Prata om olika yrken ur ett genusperspektiv.

Fyrahörn övningar om ex. jämställdhet.

Entreprenöriellt arbetssätt som utvecklar elevernas motivation, självständighet, kreativitet, samarbetsförmåga och mod.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Läraren bör i undervisningen utmana, problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval samt ge eleverna kunskaper om hur arbetslivet fungerar (Skolverket 2013 s. 25). Studie- och yrkesvägledaren bör bidra med sådana specialistkunskaper som kan ha betydelse för elevernas studie- och yrkesval (Skolverket 2013 s. 25)

I undervisningen kan delar av kursplaners och ämnesplaners centrala innehåll kopplas till elevens framtida studie- och yrkesval (Skolverket 2013 s. 29)

Ansvarig: Undervisande lärare i språkval, SV/SVA och samhällskunskap. SYV eller språklärare informerar om språkval.

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 7

Mål att uppnå: Att bli medveten om sig själv.

Att se koppling mellan olika ämnen och arbetslivet.

Syfte: Undervisningen i samhällskunskap ska behandla följande centrala innehåll i åk 7-9.

Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas t ex av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning (Lgr 11 s. 202)

Förslag på aktiviteter:

Självporträtt- framtidsdrömmar

Fyrahörn (genus, jämställdhet)

Ämnesövergripande projekt med framtidsperspektiv ex. Hur tror ni Värmdö kommun kommer förändras de närmaste 10 åren?

Sätta upp bilder i olika ämnessalar som kopplar samman ämnet med olika yrken.

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Egenskaper, intressen, värderingar, attityder, kompetenser och förmågor påverkar de val eleven gör och är pusselbitar i processen att förstå sig själv i förhållande till en tänkt framtid (skolverket, 2013 s 27). Genom att belysa vilka yrkesgrupper som kan knytas till ämnet eller hur ämnet uttrycks i mer specialiserade områden i högre studier kan elever få kunskaper som bidrar till ett väl underbyggt val.

Ansvarig: Undervisande lärare i samhällskunskap. Studie- och yrkesvägledare konsultativt.

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 8

Mål att uppnå: Att få uppleva arbetslivet.

Att bli medveten om framtida utbildningsalternativ.

Syfte: Undervisningen i samhällskunskap skall behandla följande centrala innehåll i åk 7-9:

Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor...(Lgr 11, s. 203)

Förslag på aktiviteter:

Prao

Intervju av en anställd på ett företag

Gruppvägledning

Gymnasideinformation

Studiebesök

Besök av företag/olika yrken på skolan

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning: Läraren bör i undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla allsidiga kunskaper om hur arbetslivet fungerar (Skolverket 2013 s. 25).

Elevers erfarenheter och kunskaper är basen för studie- och yrkeslivet.

Ansvarig: Studie- och yrkesvägledare.

GRUNDSKOLA ÅRSKURS 9

Mål att uppnå: Att varje elev kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.

Syfte: Att eleven ges möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper och färdigheter i att söka gymnasieutbildning eller ett arbete.

Förslag på aktiviteter:

Vägledningssamtal enskilt eller i grupp

Studiebesök

Gymnasiemässa

Elev för en dag

CV-skrivning

Information om arbete/lagar och avtal

Provsöka till gymnasiet via Internet

Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning: Studie- och yrkesvägledaren bör se till att informationen om utbildningsvägarna och yrken är aktuell, opartisk och tillförlitlig och tillgänglig för eleverna när de behöver den (Skolverket 2013, s. 31).

Ansvarig: Studie- och yrkesvägledare.